



DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Rundskriv

Domstolene
Påtalemyndigheten
Kriminalomsorgens regioner
Enhetsledere i kriminalomsorgen

Nr.
G-10/2002 4

Vår ref.
95/05703 D AD/mha

Dato
12.06.02

FORSKRIFT OM ANVENDELSESOMRÅDE, INNHOLD OG GJENNOMFØRING AV PROMILLEPROGRAM

Vedlagt oversendes forskrift om anvendelsesområde, innhold og gjennomføring av promilleprogram. Det er foretatt en oppdatering av begrepene i rundskriv G-53/96 på bakgrunn av ikrafttredelsen av straffegjennomføringsloven med tilhørende regelverk.

Ved lov av 23. juni 1995 nr. 35 åpnet Stortinget for at domstolen i en prøveperiode kan idømme promilleprogram som alternativ til ubetinget fengselsstraff ved overtredelser av vegtrafikkloven § 31 jf. § 22 første ledd om promillekjøring. Som hovedregel er ordningen bare aktuell for personer som dømmes for kjøring med promille over 1,5 eller gjentatt promillekjøring. Ordningen kan imidlertid også anvendes ved domfellelse for førstegangs kjøring med promille under 1,5 når det ellers ville blitt idømt en ubetinget fengselsstraff. Departementet bemerket i Ot.prp. nr. 43 (1994-95) at dersom det foreligger andre straffeskjerpene omstendigheter, som f.eks skade på person, bør det ikke idømmes promilleprogram.

Ved kongelig resolusjon av 28.06.96 ble det vedtatt at forskriften skulle tre i kraft straks. Justisdepartementet ble gitt fullmakt til å foreta endringer i prøveperioden. Det ble videre bestemt at prøveordningen skulle settes i verk i fylkene Østfold, Buskerud, Rogaland, Sør-Trøndelag og Nordland.

Prøveordningen med promilleprogram er senere blitt forlenget ved flere anledninger, først ved kongelig resolusjon av 17.april 1998 og ved kongelig resolusjon av 23.juni 2000. I sist nevnte periode ble Nord-Trøndelag, Aust-Agder,

Vest-Agder og Sogn og Fjordane innlemmet i prøveordningen. Ved kongelig resolusjon av 7.desember 2001 ble prøveordningen ytterligere forlenget i 2 år inntil utgangen av 2003. Der ble det samtidig bestemt at Justisdepartementet har fullmakt til å bestemme hvilke

fylker som skal innlemmes i prøveordningen i henholdsvis 2002 og 2003. Etter fullmakt har departementet bestemt at Hordaland, Hedmark og Vestfold innlemmes i prøveordningen med promilleprogram fra 2002. Prøveordningen er etter dette etablert i 12 fylker.

Departementet knytter følgende kommentarer til forskriften:

Til § 1 "Prøveordning med promilleprogram"

Reglene gjelder inntil videre bare for personer som er bosatt i Østfold, Buskerud, Rogaland, Sør-Trøndelag, Nordland, Nord-Trøndelag, Aust-Agder, Vest-Agder, Sogn og Fjordane, Hordaland, Hedmark og Vestfold..

Til § 2 "Formål"

I Ot.prp. nr. 43 (1994-95) uttalte departementet at "...målsettingen med programmene i første rekke er å få bilførere til å avstå fra bruk av alkohol ved bilkjøring". En generell alkoholavvenning for domfelte er ikke noen selvstendig målsetting ved gjennomføringen av programmene.

Til § 3 "Rekvirering av personundersøkelse"

Påtaleinstruksen § 14-1 første ledd pålegger påtalemyndigheten å innhente personundersøkelse når det vil kunne bli aktuelt med oppfølging av friomsorgen i forbindelse med en betinget dom. Departementet uttalte i Ot.prp. nr. 43 (1994-95) at det normalt bør skaffes frem en personundersøkelse gjennomført av friomsorgen. Det er domstolen som avgjør om siktede er egnet for å gjennomføre et promilleprogram. I prøveperioden bør imidlertid ikke domstolen idømme promilleprogram før friomsorgen gjennom en personundersøkelse har funnet siktede egnet for et slikt program. Ifølge forskriften skal derfor personundersøkelse alltid rekvireres når det er aktuelt å idømme et promilleprogram.

Til § 4 "Innholdet i personundersøkelsen"

I Ot.prp. nr. 43 (1994-95) uttalte departementet på side 18: "Ordnningen med promilleprogram skal bare gjelde for personer med et alkoholproblem. Det bør normalt være en forutsetning at domfelte har et erkjent alkoholproblem. Men

promilleprogram kan også være aktuelt for personer som har et mindre omfattende alkoholproblem. Det gjelder spesielt overfor personer som har et problematisk forhold til bilkjøring og alkohol. Gjentatt kjøring med promille og kjøring med høy promille kan derfor i seg selv være en indikator på et alkoholproblem i lovens forstand."

Kartleggingen av siktetes forhold til alkohol kan eventuelt utføres ved hjelp av standardiserte kartleggingsmetoder. Positivt utslag på en kartleggingsmetode er imidlertid

ikke noe vilkår for å bli idømt et promilleprogram. Dersom personundersøkeren er i tvil om siktede har et alkoholproblem, bør han/hun søke bistand hos sakkyndige.

Friomsorgen skal i tillegg vurdere om siktede er egnet til å gjennomføre et promilleprogram. Ved vurderingen av egnethet skal det bl.a. legges vekt på om siktede har fast bopel, og om han går på skole eller har arbeid.

Dersom påtalemyndigheten har rekvirert personundersøkelsen med sikte på en vurdering for promilleprogram og friomsorgen finner at siktede ikke er egnet til å gjennomføre et slikt program, bør friomsorgen ta kontakt med påtalemyndigheten for å avklare om det likevel bør utarbeides et konkret program.

Aktuelle samarbeidspartnere i forbindelse med gjennomføringen kan f.eks. være ansatte i rusmiddelomsorgen, politiet, forsikringsselskaper, sykehus eller personer som har vært utsatt for en trafikkulykke.

Til § 5 "Innholdet i programmet"

Utgangspunktet er at programmene skal utarbeides individuelt for den enkelte domfelte. Alle programmene skal imidlertid inneholde følgende fire elementer; undervisning, behandling, individuelle samtaler og kontroll.

Undervisningen har som mål å lære domfelte om konsekvenser av promillekjøring, om ofrenes situasjon og om alkoholens virkninger, for å motvirke kjøring med promille. Dersom undervisningen skal gjennomføres i en gruppe, bør det ikke være flere enn åtte domfelte i hver gruppe.

Behandlingen skal stå i relasjon til alkoholmisbruket og kan være mer eller mindre omfattende. Den kan gjennomføres i grupper.

I de tilfellene hvor domfelte ikke tidligere har vært i kontakt med behandlingsapparatet, bør det foretas en utredning av rusproblemet. Kartleggingen og behandlingen skal foretas av personer fra behandlingsapparatet. Formålet med dette er blant annet at vedkommende skal fungere som en "døråpner" til en eventuell videre behandling. Behandlingsopplegg som strekker seg utover en måned, bør ikke inngå i selve programmet.

I gjennomføringstiden er friomsorgen ansvarlig for å kontrollere at programmet gjennomføres i tråd med forutsetningene. Andre som er involvert i gjennomføringen av programmet, kan bistå med kontrollen og melde fra ved uregelmessigheter.

Til § 6 "Gjennomføringen"

Under gjennomføringen av programmet gjelder reglene i forvaltningsloven. Det innebærer at innkallinger, fastsetting av tid og sted for oppmøte mv. skal gjøres skriftlig og kan påklages av domfelte. Det er en målsetting at oppdragene skal være iverksatt innen 2 måneder etter at dommen er mottatt til fullbyrdelse. Der det er hensiktsmessig, bør friomsorgen ta kontakt med påtalemyndigheten for en eventuell iverksettelse av promilleprogrammet før dommen er rettskraftig i medhold av straffeprosessloven § 453.

Ved sykdom kan friomsorgen gi fritak for frammøte. Det skal kreves at domfelte legger fram en legeerklæring, eventuelt fra den legen som friomsorgen utpeker. Forhold som feriereiser, søknad om bolig eller arbeid mv. er ikke tilstrekkelig til at det skal gis fritak.

Straffeloven § 54 nr.1 gir domstolen anledning til å forlenge gjennomføringstiden der domfeltes forhold gir grunn til det. Gjennomføringstiden skal ikke forlenges ut fra forhold hos friomsorgen, som f.eks. problemer med å skaffe behandlingsplass, egnede personer til å gjennomføre undervisningen, at man venter på et tilstrekkelig antall domfelte til å fylle opp en gruppe mv.

Til § 7 "Krav til domfelte"

Ved mistanke om at domfelte møter beruset i forbindelse med gjennomføringen av selve programmet, skal domfelte oppfordres til å avlegge urin- eller utåndingsprøve. Dersom domfelte nekter å avlegge en slik prøve, skal friomsorgen rapportere til påtalemyndigheten om brudd på vilkårene (se nedenfor).

Domfelte skal normalt selv dekke reiseutgiftene til og fra gjennomføringsstedet.

Til § 8 "Brudd på vilkår"

I Ot.prp. nr. 43 (1994-95) side 18 uttaler departementet at "Ved brudd på promilleprogram og ved ny kriminalitet gjelder straffeloven § 54. Etter departementets syn bør det lite til før vilkårsbrudd fører til ny sak og dom på ubetinget fengsel, og en omgjøringssak bør skje kort tid etter bruddet." Forhold som ugrunnet fravær eller at domfelte møter beruset til avtaler, er i seg selv alvorlige brudd. To eller flere mindre alvorlige brudd kan sammenlagt være tilstrekkelig til at friomsorgen rapporterer bruddene til påtalemyndigheten.

I henhold til straffeloven § 54 nr. 2 første ledd er det adgang til å beslutte delvis fullbyrding av en betinget straff. Ved avsigelse av dom på delvis fullbyrding av en betinget dom med særvilkår om promilleprogram, skal det tas hensyn til hvor stor del av programmet som er utført.

Etter fullmakt

Erik Lund-Isaksen
Ekspedisjonssjef

Nina Messel
avdelingsdirektør